

Te od državnega okvirnega zakona začrtane meje seveda tudi obželní zakon ni mogel in ni smel prekoračiti. Vsled tega je prepuščeno edinole dobri volji strank poizkušati poravnave in sprave pred posredovalnimi uradi.

Iz tega se razvidi, da bo delovanje posredovalnih uradov zavisno popolnoma od zaupanja, ki ga imajo priznati stranke do izvoljenih zaupnih mož. Kdor tega zaupanja ne bo imel, se gotovo sam ne bo obračal do posredovalnega urada, ako pa bo povabljen k obravnavi, se jej bo lahko izognil z naznanilom, da ne pride.

Zakon določa, da izbere zaupnike občinski odbor izmed občanov. Precej na dlani je tedaj, da bodo izvoljeni zaupniki po mišljenju soglašali z večino občinskega odbora in torej tudi uživali zaupanje večine v občini. Drugo vprašanje pa je, koliko zaupanja dobo do njih imele vsakokratne bodisi narodnostne ali politične manjšine.

Pričakovati je torej, da bodo posredovalni uradi v narodnostno in politično enotnih občinah mogli uspešno delovati, da pa bodo ostali v občinah, ki v tem pogledu niso enotne, le inštitucija vsakokratne večinske stranke, ne pa mirovno sodišče za celo občino.

Dr. I. R.

Iz pravosodne prakse.

A. Civilno pravo.

a) **Rekurz proti razdelilnemu sklepu je nedopusten, če se ž njim uveljavlja zahteva, ki se ni pravočasno ob napovedi terjatve primerno označila (§§ 210 in 234, ozir. 65 in 78 izvrš. r., § 523 c. pr. r.) — Ali stopi hipotekarni upnik, ki je knjižno terjatev izpodbil, ob razdelitvi največjega ponudka v vrstni red terjatve, ki se je njemu nasproti izrekla za neveljavno?**

V izvršilni stvari Janeza T. proti Alojziju P. je izdalo c. k. r. o k r a j n o s o d i š č e v R i b n i c i razdelilni sklep z dne 14. marca 1911 opr. št. E 156/10-25, s katerim je razdelilo največji ponudek za dne 17. oktobra 1910 zdražitelju Janezu T. domakneno zavezančevo posestvo temeljem razdelilnega naroka z dne 16. februarja 1911,

in je glede razdelbe po zemljiškoknjižnem povrstnem redu odločilo med drugim:

3. Na tem mestu bi bilo upoštevati pod C 45 temeljem dolžnega pisma, daritne in dedinske pogodbe z dne 1. junija 1910 za Marijo P. vknjiženo zastavno pravico za skupno terjatev 2400 K s prip., katera terjatev pa je glasom sodbe c. kr. okrožnega sodišča v Novem mestu z dne 14. januarja 1911 Cg I 5/11-3 — neveljavna.

4. D. M-u pod C 46 in 47 temeljem meničnega plačilnega naloga z dne 11. junija 1910 se odkáže vknjižena terjatev na glavnici s pr. v skupnem znesku 254 K 92 vin. v polno plačilo v gotovini.

Od največjega ponudka ostane po gorenjih odkazih samo še znesek 605 K 16 vin., nahajajoč se v plačilni obljubi zdražitelja Janeza T. Ta, obenem upnik, je prijavil svojo

5. pod C 48 temeljem sodbe z dne 23. junija 1910 vknjiženo terjatev na glavnici s prip. skupni znesek 5971 K 47 vin. in propade torej z delnim zneskom 5366 K 31 vin.

V utemeljitvi tega sklepa se je sodišče sklicevalo kratko na predpise §-ov 214—217 izvrš. reda.

Zoper ta razdelilni sklep se je pritožil upnik Janez T. na okrožno sodišče v Novem mestu, ki je dne 1. maja 1911 opr. št. R I 55/11-1 izdalo naslednji sklep:

Rekurzu se ugodí. Izpodbijani razdelilni sklep se tako spremeni, da se nakaže upniku Janezu T. tudi oni znesek, ki se je pod točko 4 razdelilnega sklepa nakazal D. M-u, to je znesek 254 K 92 h, kakor tudi obresti v znesku 3 K 13 h, tako da se Janezu T. odkazani znesek 605 K 16 h zviša na 863 K 21 h. Upnik Janez T. propade torej z delnim zneskom 5108 K 26 h, D. M. pa se celo terjatvijo v znesku 254 K 92 h.

U t e m e l j i t e v.

Proti navedenemu razdelilnemu sklepu se upnik Janez T. pritožuje, ker se je iz izkupila nakazalo pod točko 4 D. M-u znesek 254 K 92 h. Rekurz je utemeljen.

Kakor je iz zemljiškoknjižnega izpiska, ki je priložen izvršilnim spisom, razvidno, je bila na 3. mestu pred D. M-om vknjižena na

podlagi dolžnega pisma, darilne in dedinske pogodbe z dne 1. junija 1910 za Marijo P. terjatev v znesku 2400 K. Na 2. mestu pred to terjatvijo je bila vknjižena hranilnica in posojilnica v Ribnici za 5400 K. Še pred to terjatvijo je bil vknjižen užitek Frančiške N., ki je cenjen na 720 K. Ker znaša največji ponudek 7200 K, obresti 2 K 07 h, ozir. 3 K 13 h, je s terjatvijo Marije P. popolnoma izčrpan.

Ker pa je ta terjatev Marije P. v znesku 2400 K proti terjatvi upnika Janeza T. v znesku 5760 K s pr. glasom tu-sodne sodbe z dne 14. januarja 1911 Cg 5/11-3 pravno neveljavna, stopi v zmislu §-a 35 izpodbojnega zakona upnik Janez T. na mesto Marije P., torej pred D. M-om in to, ker se temu nasproti še do danes ni ugotovilo, da bi bila terjatev Marije P. neveljavna.

S tem D. M. v svoji pravici tudi ni prikrajšan, ker bi on v slu-čaju, da upnik Janez T. ne bi bil dosegel navedene sodbe, itak iz naj-večjega ponudka ničesar ne dobil.

Nasledki sodbe veljajo edino le med pravnimi strankami in so nasledki v navedeni sodbi tudi izrecno določeni. Vse to je bilo prvemu sodniku po predloženih spisih znano.

Tako je torej bilo rekurzu ugoditi.

Upnik D. M. je proti tej odločbi vložil revizijski rekurz in pred-
vsem uveljavljal, da rekurz Janeza T. sploh ni bil dopusten, ker Ja-
nez T. pri razdelilnem naroku ni ugovarjal proti upoštevanju terjatve
D. M-ove po vrstnem redu, je torej izgubil pravico, rekurznim po-
tom uveljavljati svojo dozdevno prednost. V stvarnem pogledu je
revizijski rekurz pobijal nazor, da bi Janez T. zaradi tega, ker je
izpodbil veljavnost vknjižene terjatve Marije P., stopil s svojo ter-
jatvijo v vrstni red izpodbite terjatve. To je že zato izključeno, ker
je bilo z izpodbijalno sodbo izrečeno, da terjatev Marije P. napram
Janezu T. sploh pravno ne obstoja. Smoter in uspeh izpodbijalne
sodbe je mogel biti edino le ta, da se za Janeza T. ustanovi oni
pravni položaj, kakršen je bil — ne glede na izpodbito vknjižbo —
v času, ko je v izterjanje svoje terjatve inogel voditi izvršbo na
predmetno posestvo. V tem času pa je bila terjatev D. M-a že vknji-
žena pred terjatvijo Janeza T. Ta torej ne more zahtevati dodelitve
iz največjega ponudka pred terjatvami, ki so pred njim obdržale
svojo pravno moč. (Odl. od 13. junija 1894 št. 6934 Gl. U. št. 15.145;

od 6. decembra 1899 št. 17.444 G. U. 785 N. J.; od 17. januarja 1905 R I 76/4-11 v »Slov. Pravniku« l. 1906.)¹⁾

C. kr. vrhovno sodišče je s sklepom od 23. maja 1911 revizijskemu rekurzu D. M-a ugodilo, izpodbijani sklep rekurznega sodišča spremenilo in rekurz proti prvosodnemu sklepu zaradi nedopustnosti zavrnilo.

Razlogi.

Rekurz je upravičen. Po §-u 334 izvrš. r. smejo razdelilne sklepe z rekurzi izpodbijati zastavni upniki in zahtevajoči upnik edinele v obsegu uporne pravice, ki jim pristoja po §-u 213 izvrš. r.; na izpodbijalne razloge, ki bi se bili lahko z uporom uveljavili, a pri razdelilnem naroku niso bili navedeni, ni jemati nobenega ozira.

Tukaj se je upnik Janez T. v svojem rekurzu uprl proti temu, da se je vzlic sodbi okrožnega sodišča v Novem mestu od 14. jan. 1911 opr. št. Cg I 5/11-3, ki se je nahajala pri razdelilnem naroku in s katero se je izreklo, da je na 3. mestu zayarovana terjatev Marije P. iz zadolžnice od 1. junija 1910 za 2400 K brez moči proti terjatvi Janeza T. v znesku 5760 K s prip. in da ima pri razdelbi največjega ponudka ta terjatev pred terjatvijo Marije P. priti do plačila — vendarle terjatev D. M-a na 4. mesto v znesku 200 K s prip. pred terjatvijo Janeza T. odkazala in je na ta način rekurent bil prikrajšan za znesek 258 K 05 h.

Ker je navedena sodba okrožnega sodišča v Novem mestu z dne 14. januarja 1911 opr. št. Cg I 5/11-3 bila upniku Janezu T. že za časa njegove napovedi dne 8. februarja 1911 na razpolago, moral bi bil že ob tej napovedi primerno označiti svojo zahtevo (§§ 210, 214 izvrš. r): vsekakor pa bi jo bil moral pri razdelilnem naroku dne 16. februarja 1911 napovedati (§§ 210, 211) in upreti se proti upoštevanju terjatve D. M-a, ki sicer ni bila napovedana, pač pa razvidna iz javne knjige (§ 313); vsega tega pa on ni storil in je zategadelj izgubil pravico rekurza (§ 234).

Rekurzno sodišče bi torej moralo njegov rekurz po navedenem zakonilu po §-ih 65, 78 izvrš. r. in § 523 c. pr. r. zavriniti, namesto

¹⁾ V istem zmislu odločba z dne 8. junija 1910 R III 195/10 v uradni zbirki št. 1352.

da ga je vzelo v pretres in o njem odločilo. Bilo je torej letemu revizijskemu rekurzu ugoditi in protipravno odločbo rekurznega sodišča razveljaviti in rekurz proti razdelilnemu sklepu prvega sodišča zaradi nedopustnosti zavrniti.

Ker revizijski rekurent ni stranka v izvršilnem postopanju, zato določila §-a 74 izvrš. r. in §-ov 41, 50 c. pr. r. zastran stroškov ni uporabiti, ampak jih mora rekurent sam trpeti. —II.

b) Po obliki nesumljiva izročilna pogodba, glasom katere prevzemnik nastopa posest in užitek izročenege imetja šele po izročiteljevi smrti, je zadostni izkaz, da je premoženje z izročiteljevo smrtjo prešlo na prevzemnika in da izročeno premoženje ne spada v izročiteljevo zapuščino (§§ 27 in 72 zap. pat.).

Posestnik A je z notarsko izročilno pogodbo 27. februarja 1911 izročil vse svoje premožno in nepremično imetje svojima otrokoma iz prvega zakona M-u in N-i, vsakemu polovico, in obenem določil odpravščine trem nedoletnim otrokom iz drugega zakona ter izgovor ženi. Dovolil je takojšnjo predznambo, po smrti izročevalca pa vknjižbo lastninske pravice pri zemljiščih za M-a in N-o, s pristavkom, da prevzemnika stopita v posest in užitek šele po smrti izročitelja in ju zadevajo šele od takrat davki in bremena.

Izročevalc A je umrl brez oporoke dne 2. aprila 1911. Pri zapuščinski razpravi so se priglasili iz naslova zakona za dediče otroka iz prvega zakona M. in N. ter trije nedoletni otroci iz drugega zakona, a udova A-vova je zahtevala v zmislu §-a 796 o. d. z. dopolnitev preužitka. M. in N. sta obenem izjavljala, da A. ni zapustil nikakega premoženja, ker je že svoj čas razpolagal z vsem premoženjem v izročilni pogodbi 27. februarja 1911. Udova in zastopstvo nedoletnih otrok iz drugega zakona je ugovarjalo, da je izročilna pogodba neveljavna in da prevzemnikoma s trenutkom zapustnikove smrti še ni pripala izročena imovina v last.

Zapuščinsko sodišče v R. je tekom razprave izreklo, da se zapuščinska razprava po rajnem A-u ne bo vršila, ker ni le-ta zapustil nikake imovine (§ 72 zap. pat.).

Razlogi.

Vsestransko se pripoznava, da zapustnik ni imel nikake druge imovine, kakor ono, ki je navedena v izročilni pogodbi z dne 27. fe-

bruarja 1911; to imovino pa je zapustnik izročil svojemu sinu M-u in svoji hčeri N-i, vsakemu polovico, tako, da ni za časa njegove smrti ostalo nobene druge imovine; po zmislu §-a 72 zap. pat. je torej opustiti zapuščinsko razpravo. Pravnemu naziranju udove A-ove in zastopstvu treh nedoletnikov drugega zakona ni moči pritrditi, ker je smatrati, da pripadejo izročeni predmeti prevzemnikoma sami ob sebi, čim je izročitelj umrl. —

Rekurzu zastopstva treh nedoletnih otrok iz drugega zakona c. k. r. deželno rekurzno sodišče v Ljubljani s sklepom od 9. avgusta 1911 R III 179/11 ni ugodilo iz razlogov:

Izpodbijani sklep je po zakonitih in umestnih razlogih prvega sodnika zadostno utemeljen. Rekurz je zato neutemeljen in se le dodaja:

Ker je zapustnik vse svoje premoženje in nepremično premoženje izročil za slučaj svoje smrti svojima otrokoma M-u in N-i, ostala je njemu do izročenelega premoženja časovno omejena pravica, ki je ugasnila z njegovo smrtjo, in zato dotično premoženje ne spada v njegovo zapuščino. Pomisleki rekurentov zoper veljavnost izročilne, v pravilni obliki sestavljene pogodbe, osobito kolikor se tiče M-a, pa z ozirom na jasno besedilo pogodbe nikakor ne morejo opravičevati uvrstitve tudi le dela onega premoženja v zapuščinski inventar, in ostaja rekurentom prepuščeno, da uveljavljajo svoje dozdevne pravice pravnim potom (§ 27 ces. pat. 9. avgusta 1854 št. 208 drž. zak.). Stvarnega, izpodbijani sklep opravičujočega položaja tudi ne more spremeniti to, da so se sprejele dedne prijave. —

Tudi revizijskemu rekurzu zakonitega zastopstva treh nedoletnih otrok c. k. r. vrhovno sodišče na Dunaju s sklepom od 10. oktobra 1911 R VI 285/11 ni ugodilo, ker ni predpogojev §-a 16 ces. pat. 8. septembra 1854 št. 208 drž. zak., kajti tačas ne more biti govora o nikakem zapuščinskem premoženju zapustnika A-a, marveč je z notarskim, po obliki nesumljivim zapisom zadostno izkazano, da je premoženje s smrtjo zapustnika A-a prešlo na prevzemnika M-a in N-o; po rekurentih uveljavljena vprašanja (o darilni pogodbi) pa je moči rešiti le pravnim potom, ki je v rešitvi rekurznega sodišča itak pridržan.

c) Ali sme sodišče znižati znesek, ki ga je tožnik po zmislu §-a 410 civ. pr. r. voljan prevzeti namesto vtoževane stvari? Ali je zmagujočemu tožniku odmeriti stroške le glede na realno vrednost vtoževane stvari (§ 41. civ. pr. r.)?

Tožbeni zahtevak se je glasil: »Toženec je dolžan, izročiti tožniku v 14 dneh pod izvršbo malo vrtno žužljo, obstoječo iz železne žlebaste lopatice z lesenim ročajem, ako rajši ne plača zneska 120 K.« O tem tožbenem zahtevku je c. kr. okrajno sodišče za civilne stvari v Trstu s sodbo z dne 2. junija 1911, št. C VI 705/10/7, razsodilo tako-le: »Toženec je dolžan, izročiti tožniku v 14 dneh pod izvršbo malo vrtno žužljo, obstoječo iz železne žlebaste lopatice z lesenim ročajem, ako rajši ne plača tožniku zneska K 0·60, ter povrniti mu pravdne stroške, odmerjene na K 4·12.

Iz razlogov: Zato je trebalo ugoditi tožbenemu zahtevku, določiti pa tožnikov interes s pravo vrednostjo lopatice, ne pa z zneskom K 120, nastavljenem po tožitelju. Drugače bi se moglo zgoditi, ako bi toženec slučajno prišel ob lopatice pred vrnitvijo, da bi moral plačati K 120 za predmet, vreden 60 vinarjev. Odvetniških pristojbin tožnikov zastopnik ni zahteval. Toda tudi dejanski stroški mogli so se priznati tožniku le v znesku, potrebnem za uveljavljanje petita, vrednega 60 vinarjev (§ 41 civ. pr. r.).

Vsled tožnikovega priziva je c. kr. deželno sodišče v Trstu sodbo z dne 11. novembra 1911, št. Bc 185/11/3 razsodilo tako-le: »Ugodi se deloma prizivu ter se izpodbijana sodba delovito spremeni v zmislu, da je toženec dolžan v 14 dneh pod izvršbo izročiti tožniku žužljo, ako mu rajši ne plača zneska K 120,— p o t r d i se pa prvosodni izrek o pravnih stroških. Toženec je nadalje dolžan, plačati tožniku tekom 14 dni, da ne bo izvršbe, prizivnih stroškov znesek K 9·20.

Iz razlogov: »In merito« je sodba I. stopnje v izpodbijani točki pravnopomotna. Sodnik ni bil namreč upravičen, znižati tožnikovo ponudbo od K 120 na K 0·60, kajti tožniku je na prosto дано, da pove v tožbi ali tekom razprave, koliko bi sprejel namestu zahtevanega predmeta. O visokosti take ponudbe sploh ni razpravljati, čeravno se mora uvrstiti v sodbeno dispozitivo (§ 410 c. pr. r.), ker ta ponudba ni sploh obvezna za toženca, kateri je le dolžan izročiti predmet po tožnikovi zahtevi, dočim je upravičen plačati,

ako hoče mesto izročitve predmeta, znesek, ki ga je tožnik voljan sprejeti (facultas alternativa). — Kar se pa tiče stroškov I. stopinje, je bilo potrditi prvosodni izrek, ker, akoravno je tožnik opravičen staviti svojo ponudbo v katerisibodi višini, se mora vendar sodišče pri odmeri stroškov ozirati na določilo §-a 14. c. pr. r., po katerem je prisoditi zmagajoči stranki le potrebne stroške. Ker pa je tožnik v le-tem slučaju stavil svojo ponudbo v znesku K 120, ne da bi bil navedel nobene okolnosti, iz katere bi se dala ta ponudba opravičiti z ozirom na realno vrednost predmeta (60 vin.), mora sam trpeti one višje stroške, ki so nastali vsled tega, da se je uvedlo na podlagi tožbe redno postopanje mesto bagatelnega. Odločba o prizivnih stroških (prizivatelj je dotično zahtevo omejil na sodne pristojbine) se opira na §§ 41., 50. in 52. c. pr. r.

P r i p i s.

Za komentar k izreku I. in II. stopinje o pravnih stroških naj se navedo iz tožnikovega prizivnega spisa ti-le odstavki:

Glasom §-a 41. c. pr. r. je propala stranka dolžna povrniti nasprotnici vse stroške, ki so nastali vsled pravde ter so bili potrebni za primerno iskanje ali branjenje pravice.

Da so mi vprašalni stroški nastali vsled pravde, o tem ni dvoma. Ali so bili potrebni za primerno iskanje pravice, o tem pa pristojna sodišču sodba le toliko, kolikor se s to sodbo ne zanikavajo pravice, ki so od zakona izrecno priznane, ker sicer bi mi sodišče zopet jemalo, kar mi je zakon dal.

V zmyslu, katerega daje izpodbijana sodba določbi §-a 41. c. pr. r., ni na primer vedno potrebno, da se stranka poslužuje advokatskega zastopstva za primerno iskanje pravice v pravdi. Ker pa ima stranka pravico, da se advokatskega zastopnika vedno poslužuje, niso se sodišča, vkljub teoretikom à la Rudolf Pollak, nikdar še upala, da ne bi pripoznala stroškov advokatskega zastopstva za potrebne pravdne stroške.

Ker sem imel v zmyslu §-a 410. c. pr. r. pravico, postaviti kolikor mi drago visoko ponudbo, zato sodišče ne sme te pravice mi zopet kratiti s tem, da mi pripoznava le one stroške, kateri bi mi bili nastali, ko bi bil postavil bolj nizko, subjektivnemu okusu sodnika bolj ustrežajočo ponudbo.

V ostalem je ponudba, ki se postavlja v zmislu §-a 410. c. pr. r., za primerno iskanje pravice sploh indiferentna, ker neprocesualen, marveč materialnopraven čin, ki vpliva na pravdne stroške le vsled pozitivnih določb §-a 10. cesarske naredbe z dne 26. decembra 1897, drž. zak. št. 305 (o sodnih pristojbinah), v zvezi s §-om 56. juridične norme. —

Toliko iz prizivnega spisa. Radi zanimivosti bodi še to omenjeno, da od druge stopinje same za stroške prizivnega postopanja pripoznani znesek K 9·20 ustreza sodnim pristojbinam po sporni vrednosti K 120.

Za one konečno, ki bi v napačni vporabi procesualnih določeb hoteli spoznati pravično kazen zato, da je tožnik nadlegoval dve sodni stopinji radi žužlje, vredne komaj 60 vinarjev, bodi omenjeno, da je šlo za pravdo med Slovencem in Italijanom, do katere je prišlo le radi tega, ker je Italijan bil očital Slovencu, da je skušal prilastiti si tujo lastnino, in je to očitanje bilo združeno še z napadom na osebno in narodno čast tožnikovo.

Dr. J. W.

d) Izvršilo na izročitev premičnin določene vrste (§ 353 ali 346 i. r.).

Pri okrajni sodniji v L. ste stranki sklenili poravnavo z dne 10. oktobra 1911, opr. št. C 202/11-2, v kateri se je toženi obvezal dajati tožiteljici med drugim tudi po en seženi drv dne 1. januarja 1912, 1. maja 1912 in 1. septembra 1912. Tožiteljica je trdeč, da ji nasprotnik noče drv izročiti, predlagala izvršbo, da se ji dovoli napraviti drva po tretji osebi na račun zavezanca v zmislu § 353. i. r.

Pri zaslišanju, odrejenem v zmislu §-a 358. i. r., je zavezanec zatrjeval, da ima dolžni seženi drv že dva meseca pripravljen in da se ne protivi izročiti drv zahtevajoči upnici, če pride ponje.

Sodišče je dovolilo izvršbo v zmislu predloga.

Na zavezančev rekurz, češ, da je izvršilno dovolilo neutemeljeno, ker se sodišče o istinitosti njegovih trditev ni prepričalo po sodnem ogledu, odnosno po zvedencih, to tembolj, ker glasom poravnave ni zavezan spravljati drva na dom zahtevajoče upnice, je rekurzno sodišče L. z odločbo 25. januarja 1912, opr. št. R III 20/12-2, ugodila rekurzu, izpodbijani sklep izpremenila in

predlog zahtevajoče upnice na dovolilo označene izvršbe zavrnila, ker je zavezanec po navedeni poravnavi obvezan k izročitvi premične stvari določene vrste, ki jih ima v svoji hranbi, in se ni zavezal opraviti dejanje, kakor ga ima v mislih § 353. i. r. Iz tega pa jasno sledi, da bi se morala dovoliti izvršba le po zmislu §-a 346. i. r. Neutemeljen je torej izvršilni predlog, ki se ne sklada z obvezo, prevzeto v poravnavi po zavezancu, neutemeljeno pa tudi izvršilno dovolilo, s katerim se je predlogu ugodilo.

Vsled revizijskega rekurza je vrhovno sodišče na Dunaju z odločbo 21. februarja 1912, opr. št. R VI 47/2-1 sklep rekurzne sodnije iz drugosodnih razlogov potrdilo.

(Enaka odločba vrhovnega sodišča z dne 20. decembra 1911, R II 980/11 v Gerichtshalle št. 18 iz leta 1912.)

B. B.

B. Kazensko pravo.

a) **Dokaz resnice in kvalifikovana javnost §-ov 489, 490 k. z.**

M. J. v V. M. je v odsotnosti svojega moža J. I., ki se je že več kakor eno leto nahajal v Ameriki, porodila 14. marca 1911 nezakonskega otroka, ki je po desetih dneh umrl. Za nezakonskega očeta smatralo se je vsled raznih govoric med drugimi tudi njenega svaka L. I. Ta se je podal s svojim varuhom v njeno stanovanje ter jo tu vpričo varuha pozval, da izjavi, je li on oče otrokov in je li on ž njo spolsko občeval. M. I. je to zanikala ter izjavila na tozadevno vprašanje varuhovo, da je oče nezakonskega otroka oženjeni A. I. Zato je ta zoper M. I. dvignil zasebno obtožbo ter jo pri glavni razpravi dne 21. aprila razširil tudi na to, da je isto očitjanje ponovila tudi v pisarni njenega zastopnika in dne 21. aprila pred razpravno dvorano okrajnega sodišča v L.

Obtoženka je priznala obdolžitve, pa trdila, da je obdolžitev resnična, ker se je z zasebnim obtožiteljem spolsko družila in je on tudi res otrokov oče.

Okrajno sodišče v L. je s sodbo z dne 22. maja 1911 opr. št. U VII 487/11-9 obtoženke od obtožbe, da bi bila ona z zgoraj navedenimi izjavami zasebnega obtožitelja obdolžila zakonolomstva, češ, da nobena navedenih izjav ni bila podana javno, vsled česar

je dopusten od obtoženke ponudeni dokaz verjetnosti. Ta dokaz se je obtoženki posrečil.

Vsled vzklica zasebnega obtožitelja je deželno sodišče v L. spoznalo obtoženko za krivo, češ, da je bila v vseh slučajih obdolžitev javna, da je torej dokaz resnice po § 490 odst. 1 k. z. nedopusten, ker se obdolžitev nanaša na kaznivo dejanje, katero se, zasebni obtožbi podvrženo, sme preganjati samo na zahtevo tretjega; vrhu tega pa izreka vzklicno sodišče, da se je dokaz resnice ponesrečil.

Kasacijski dvor je o ničnostni pritožbi v varstvo zakona razsodil, da se je s sodbo deželnega sodišča kršil zakon v določenih §§ 487 in 490 k. z. in § 281 št. 5 k. pr. r., je razveljavil sodbo ter zaukazal vnovič razpravo o vzklicu zasebnega obtožitelja.

V prvih dveh slučajih (stanovanje obtoženke, odvetnikova pisarna) obdolžitve ni smatrati za javno, ker prostora, koder je bila izrečena obdolžitev, nista javna. Vrhu tega je pa bila obtoženka v obeh slučajih vsled posebnih okoliščin prisiljena imenovati otrokovega očeta. V svojem stanovanju vsled pritiska varuhovega in da odvrne vsakteri sum od L. I., katerega je bila sama izvensodno označila kot očeta; v pisarni svojega odvetnika pa je bila prisiljena, imenovati otrokovega očeta, da uveljavlja svoje odškodninske zahteve.

Pa tudi k tretji obdolžitvi (pred sodno dvorano), katero je sicer brezdvomno smatrati kot javno izrečeno, bila je obdolženka po posebnih okoliščinah prisiljena. Kajti izrekla jo je napram zasebnemu obtožitelju tik pred razpravo po lastni trditvi na ta način, da je zgolj od obtožitelja stavljeno tozadevno vprašanje potrdila. Vsak drug odgovor bi se bil v pravdi proti njej lahko izrabljaj.

Če pa obdolžitev ni javna ali pa sicer javna, toda pod posebnimi okoliščinami, ki v to silijo, izrečena, potem je po §-u 490 k. z. dokaz resnice tudi tedaj dopusten, če se obdolžitev nanaša na taka kaznjiva dejanja, ki se zasledujejo edinole na zahtevo tretjega. § 490 k. z. izključuje dokaz resnice tedaj, ako se je v §§ 487 in 488 k. z. omenjena obdolžitev objavila na način, označen v §-u 489 k. z. Ta paragraf govori o objavah po tiskovinah, razširjenih pisanjih in podobah in drugih javnih naznanilih, ne da bi bilo v to sile. § 490 k. z. ne izreka torej, da je dokaz resnice nedopusten v vseh slučajih javne obdolžitve; gre tu samo za posebno kvalifikovana

objavljenja, oziroma za javno izrečene obdolžitve, ne da je bila za to sila.

Ker vzklicno sodišče za svojo trditev, da se je dokaz resnice ponesrečil, ne navaja nobenih razlogov, smatrati je sodbo vzklicnega sodišča za pomotno v materialno-pravnem in za pomanjkljivo v formalno-pravnem oziru.

M. G.

b) Izrek, da je dopustno oddati obsojenca v prisilno delavnico, ni odvisen od tozadavnega predloga javnega obtožitelja.

Okrajno sodišče je spoznalo F.-a F. krivim prstopka goljufije po §§ 461, 197 k. z. in prestopka beračenja po §-u 2 št. 1 zakona z dne 24. maja 1885 d. z. št. 89 (vlačugarski zakon) in ga obsodilo po §-u 460 in 267 k. z. na 14 dni strogega zapor.

Proti tej sodbi je vložil funkcionar državnega pravdnštva vzklic, ker se ni spoznalo, da je dopustno, obsojenca oddati v prisilno delavnico.

Deželno sodišče je vzklic kot neutemeljen s sklepom zavrnilo, češ, da javni obtožitelj v smislu §-a 7 vlač. zakona ni stavil nobenega predloga in da predlog, da se kaznuje obtoženi po §-u 2 vlač. zakona ne vsebuje predloga, da se glede obtoženca izreče, da je dopustna oddaja v prisilno delavnico.

Kasacijsko sodišče je vsled ničnostne pritožbe v varstvo zakona z odločbo z dne 9. maja 1911 Kr I 160/11 izreklo, da se je s sklepom vzklicnega sodišča kršil zakon v določilih §-a 7 zakona z dne 24. maja 1885 št. 89 d. z. in §-a 457 k. p. r.

Državni pravdnik celo v svojih predlogih pred sodnim dvorom ni obvezan staviti glede kazni določnega predloga (§ 255 k. p. r.) celo pravna pomota obtožiteljeva v mejah §-a 267 k. p. r. ne sme ovirati sodišča, da pravilno uporablja zakon.

Še manj gre zahtevati od obtožitelja pri okrajnem sodišču, da specificira predlog glede kazni, ker zadostuje po §-u 457 k. p. r. splošni predlog na uporabo zakona. Izrecne določbe, da je dopustnost oddaje v prisilno delavnico izreči le na predlog, ni. (§ 7 vlač. zak.).

Sodišča so samo opravičena in ne obvezana, izreči dopustnost oddaje. Ker se vzklicno sodišče meritorno z vzklicom sploh pečalo ni, marveč vzklic zavrnilo iz zgoraj navedenih formalnih razlogov, se je kršil zakon.

M. G.